

Η Επίδραυρος της ιατρικής, της επιστήμης

Η ιδέα για δημιουργία ενός νέου προορισμού στον αρχαιολογικό υπερτόπο που προωθεί μέσα από πλέγμα συνεργειών το «Διάζωμα»

Του ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Γαλιανός, ο περίφημος γιατρός του 2ου αιώνα μ.Χ., λέει ότι οι ασθενείς πρέπει να παρακολουθούν παραστάσεις. «Η δραματοθεραπεία που ξεκίνησε ως επίστημη περίπου το 1960, υπήρξε ιδέα στην αρχαιότητα... Άκουσε κανείς τον καθηγητή Βασίλη Λαμπρινουδάκη να αναπτύσσει το όραμά του για την Επίδραυρο και φέρνει στον νου έναν νέο προορισμό, κέντρο ενός νέου διεθνούς δικτύου ιατρικού και ιαματικού τουρισμού, ενός αρχαιολογικού υπερτόπου στο οποίο θα συγκλίνουν φοιτητές ιατρικής από όλον τον κόσμο, επιστήμονες για συνέδρια, βοτανολόγοι για τα αρχαία φυτά και επισκέπτες που θα ακολουθούν το μονοπάτι της εξέλιξης από τη γοτθική ιατρική ως την ιατρική ως επιστήμη στους πρόποσις αιώνες μετά Χριστόν. Είναι μία περιπέτεια μελέτης που προωθεί μέσα από ένα πλέγμα συνεργειών το «Διάζωμα» με τον πρόεδρο του Συλλόγου Μιλένο και τον καθηγητή Βασίλη Λαμπρινουδάκη (που είναι γεν. γραμματέας στο «Διάζωμα»).

Λειτουργίες γ' αυτό το αναπτυχτικό σχέδιο παρουσίασε επί το πλείον 20 λεπτά ο καθηγητής κ. Β. Λαμπρινουδάκης στη διάρκεια της Ζ' Γενικής Συνέλευσης του «Διαζώματος», που έγινε πρόσφατα στον Βόλο. Αυτό που μένει ως αίσθηση είναι η αναπτυξιακή διεύρυνση της ιδέας που έχουμε για την Επίδραυρο μέσα από ένα απόλυτως εκσυγχρονισμένο πλέγμα τριτοκρίων συνεργειών και διεθνών δικτύων.

«Μέχρι τώρα η Επίδραυρος είναι γνωστή ως θέατρο», λέει ο κ. Β. Λαμπρινουδάκης.

Εχει ενδιαφέρον ότι θα οργανωθεί εξ αρχής ο αρχαιολογικός χώρος με άξονα το νερό και το μονοπάτι θα αποκτήσει άλλον χαρακτήρα.

Κόκκινη βαλερίνα, ιαματική και άλλα φυτά θα ανθίσουν τον κήπο της Επίδραυρου.

πρινουδάκης. «Αναφερόμαστε στη Μικρή Επίδραυρο και τη Μεγάλη Επίδραυρο, που σημαίνει το θέατρο το μικρό και το όπερo το μεγάλο. Όλα τα άλλα έχουν ορθωθεί, ενώ στην πραγματικότητα η σημασία αυτού του χώρου είναι ότι εκεί γεννήθηκε η ιατρική επιστήμη. Εκεί ξεκίνησε η μαγική ιατρική, η οποία μετά από σχεδόν 2.500 χρόνια, κατέληξε να είναι η ιατρική, η πρακτική και η επιστημονική».

Ιατρικό κέντρο

Αυτή την περίοδο είναι σε εξέλιξη το πρόγραμμα ανάδειξης του αρχαιολογικού χώρου και εν γένει του πολιτισμικού πλούσιου της Επίδραυρου που έχει προκληθεί τη συνεργεία εκτός του υπουργείου Πολιτισμού, και του υπουργείου Περιβάλλοντος, της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, του Δήμου Επίδραυρου και βελτίως του «Διαζώματος». Είναι εντυπωσιακό πόσο λίγα γνωρίζω το γενικό κοινό για τη σημασία της Επίδραυρου ως ιατρικού κέντρου της αρχαιότητας για ολόκληρη τη Μεσόγειο, αφού είχαν ιδρυθεί περί το 200 Ασκληπεία από την Ιωνία ως την Κρήνη και τη Μικρά Ασία.

«Πρώτος άδωνας αυτού του προγράμματος», έληξε ο κ. Β. Λαμπρινουδάκης, «είναι η ανάδειξη αυτής της καταχθηνιακής ιστορίας της εξέλιξης της ιατρικής μέσα από τα ερείπια που σώζονται από τα αρχαϊκιστικά κτίρια. Ο δεύτερος άδωνας είναι η ανάδειξη μέσα από έναν κανονιστικό εθνικό χώρο της ιστορίας αυτής της εξέλιξης και με τα ευρήματα τα οποία υπάρχουν στον χώρο αλλά και με αντίγραφα από ευρήματα άλλων περιοχών, τα οποία συμπληρώνουν αυτή την εξέλιξη.

«Ο τρίτος άδωνας είναι η δημιουργία ενός δικτύου Ασκληπείων, τα οποία έστειλε το Ασκληπείο της Επίδραυρου σε όλη τη Μεσόγειο. Σας θυμάται το Ασκληπείο της Πέργης, ένα από τα σημαντικότερα στην ιστορία της Ιατρικής (εκεί διδάσκει ο Γαλιανός), το οποίο ιδρύθηκε από το Ασκληπείο της Επίδραυρου. Και το Ασκληπείο της Αθήνας, για το οποίο ο Σοφοκλής μάλιστα είχε γράψει τον λαμπρικό ύμνο». Ιδιαίτερης σημασίας είναι και το Ασκληπείο της Ρώμης, που ιδρύθηκε και αυτό ως παράρτημα της Επίδραυρου (στο νησί του Τίβερη όπου ιδρύθηκε λειτουργεί ως όπερo νοσοκομείο). Η σκέψη είναι η δημιουργία ενός διεθνούς δικτύου με τη βοήθεια της Ιατρικής Σχολής, το οποίο θα προσφύσει ενέργειες που θα γίνονται στο Ασκληπείο της Επίδραυρου, όπως η δημιουργία συνεδρίων που θα έχουν σχέση με την ιατρική, όπως και εκπαιδευτικών που θα έχουν σχέση και με το θέατρο. «Το θέατρο δεν το ξεχνάμε».

Το θέατρο της Επίδραυρου ήταν τμήμα του Ιερού του Ασκληπείου και οι παραστάσεις κομμάτι της ιαματικής διαδικασίας των ασθενών.

Λέει ο κ. Βασίλης Λαμπρινουδάκης. «Ήταν μία πολύ σημαντική παράμετρος της Ιατρικής και της Θεραπείας. Ο Σκωπός (2ος αι. μ.Χ.) έλεγε ότι όσοι έπασχαν από νεύρωση έπρεπε να παρακολουθούν τραγωδίες και όσοι έπασχαν από μελαγχολία να παρακολουθούν κωμωδίες. Και ο Γαλιανός (2ος αι. μ.Χ.) απηύθε στον Ασκληπείο την οδηγία ότι όσοι είχαν φοβικές διαταραχές έπρεπε να παρακολουθούν ευχάριστα θεάματα και μουσικές εκπαιδεύσεις».

Εχει ενδιαφέρον ότι θα οργανωθεί εξ αρχής ο αρχαιολογικός χώρος με άξονα το νερό και το μονοπάτι θα αποκτήσει άλλον χαρακτήρα. «Η υφιστάμενη είσοδος στον αρχαιολογικό χώρο είναι λάθος», λέει ο κ. Β. Λαμπρινουδάκης. «Μαθαίνει κανείς για το θέατρο και πηγαίνει στο ιερό αν το θέλει και εφόσον οι ξεναγοί τον οδηγούν προς τα εκεί».

Το πρώτο που θα βάλει ο επισκέπτης είναι οι προετοιμασίες που έκαναν οι αρχαίοι στην επιστήμη. Ιδιαίτερη θέση έχει το νερό. «Δεν είναι μόνο η καθαριότητα. Είναι και η εσθή που έχει κανείς με το βασιλικό στυλ της όλης. Μας τρέφει, μας συντηρεί και συγχρόνως μας καθαρίζει. Ένα αγάλμα-κρήνη, του 3ου αι. π.Χ., υπήρξε μπροστά στον ναό του κ. Β. Λαμπρινουδάκης εσπερινή μία σημαντική αποκάλυψη: «Το υπόγειο της θύλης (που τώρα αναστήλνεται) ήταν ένα είδος κεν-

Στην Πέργη είχε ιδρυθεί ένα από τα σημαντικά παραρτήματα του Ασκληπείου της Επίδραυρου. Υπήρχαν περίπου 200 ανά τη Μεσόγειο.

έπρεπε στη λεκάνη από κάτω και με το κανάλι από κάτω πήγαινε σε ένα λουτρό που ήταν δίπλα στο Αβαντόν. Αυτό λεγόταν Λουτρόν Ασκληπείου. Επομένως αυτός που έδινε το νερό και το μονοπάτι θα αποκτήσει άλλον χαρακτήρα. Στο Αβαντόν γινόταν η λειτουργία της γκολοπίας».

Ο κ. Β. Λαμπρινουδάκης επαναφέρει μία σημαντική αποκάλυψη: «Το υπόγειο της θύλης (που τώρα αναστήλνεται) ήταν ένα είδος κεν-

νοσταίου του Ασκληπείου. Το υπόγειο αυτό έχει την οροφή του ακριβώς στο ίδιο επίπεδο με την οροφή του υπογείου του Αβαντόν στο οποίο εκοιμώμενοι οι ασθενείς».

Σημαντικές θα είναι και οι μεταβολές στον χαρακτήρα του μονοπατιού. «Γίνεται μία μελέτη για τη νέα αυτή έκθεση», έληξε ο κ. Β. Λαμπρινουδάκης. «Το παλιό μονοπάτι θα συνεχιστεί να υπάρχει αλλά θα υπάρχει μόνο για την αρχαιολογική, θα βελτιωθεί και τον πρώτο μαγικό

τρόπο απόκτησης υγείας, ο οποίος ήταν το τελετουργικό βέλγιο. Ήταν τα θύλα, την έκδοση κομμάτι, κολλούσαν τον θεό να παραστεί, που έδιναν ένα κομμάτι (που έπαιρναν μετά οι ιερείς) και υποτίθεται ότι έτσι διαδύναμιν και αυτοί όπως και ο θεός. Ήταν τα θεοείλη, δηλαδή ο θεοστός, η φύλαξη του θεού».

Από τις πρώτες επιγραφές πληροφορούμαστε ότι είναι όλα βωμικά, ενώ στον 2ο αιώνα μ.Χ. είναι μία κανονική συστάση. Στοι 3ο αιώνα μ.Χ., πλέον, θεωρείται ακόμη και ο καρκίνος. Στις τμήματα της εποχής φαίνεται οι εντυπωσιακές ανατομικές γνώσεις. Ένα κρανίο από το Ναύπλιο, μπικινάκης εποχής, εμφανίζει κρηνη οδοντοστονίας και ένα κρανίο από τη Χίο φέρει κρηνη τραυματισμού.

Τα φυτά

Ο κ. Β. Λαμπρινουδάκης μας θυμίζει ότι «η ανάδειξη της ρομποτικής λήπτης της περιπέτειας είναι πολύ σημαντική. «Σας θυμάται τον «Κολοσσό του Μαρουσίου» του Μίλερ, που γράφτηκε γύρω στο 1940, που περιγράφει το τοπίο της Επίδραυρου, και πόση ευρήματα βρίσκεται η ψυχή του ανθρώπου σε αυτό. Ο λόγος της Επίδραυρου μας δίνει έναν αραίο χώρο, όπου θα δημιουργηθεί ένας κήπος με τα φυτά της περιπέτειας, ώστε ο επισκέπτης να προεκτιμήσει ψυχικά γ' αυτό που θα ακολουθήσει».